SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:210

av Mikael Oscarsson (KD)

Krafttag mot vildsvinen – halvera stammen och ta vara på köttet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa ett nationellt mål om att minst halvera vildsvinsstammen inom fem år och som följs upp med Naturvårdsverkets nya metod för att beräkna stammens storlek och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en statlig ersättning till jägare för varje fällt vildsvin som tas till vara med Motalamodellen som förebild och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur avsättningen av vildsvinskött kan öka, bland annat genom fler vilthanteringsanläggningar och genom att fler kommuner, efter förebild från Motala, tar in vildsvinskött i skolor och äldreboenden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket för jakt på vildsvin bör förenklas, bland annat genom att skyddsjakt ska kunna bedrivas på hela den drabbade fastigheten, att fällor ska kunna användas för vuxna vildsvin och att drönare ska kunna användas för att lokalisera vildsvin och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utfodring av vildsvin med stora mängder foder bör regleras tydligare, särskilt under växtsäsongen,

samtidigt som åtel för jakt fortsatt ska vara tillåten och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett särskilt stöd för att stärka den lokala samverkan mellan markägare, jägare, kommuner och länsstyrelser, i linje med Naturvårdsverkets åtgärdsplan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vildsvinen tar över. Varje dygn krockar nästan 30 bilar med vildsvin på svenska vägar. Varje natt bökas åkermark och vallar sönder. Varje år förlorar lantbruket omkring en miljard kronor. De äter upp skördar och förstör trädgårdar, kyrkogårdar och idrottsplatser. Det som för några decennier sedan var ett ovanligt inslag i den svenska faunan har blivit en plåga för lantbrukare, bilister och villaägare.

Regeringen och landsbygdsminister Peter Kullgren har tagit viktiga steg. Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag tagit fram en åtgärdsplan för en effektiv vildsvinsförvaltning. Ersättningen för analyser av vildsvinskött har förlängts och förstärkts fram till 2030, så att det blir lättare för jägare att leverera kött till marknaden. Det är bra och rätt prioriterat. Men stammen fortsätter att växa. Det räcker inte att förvalta problemet. Vi måste kraftigt minska det. Målet bör vara att minst halvera vildsvinsstammen inom fem år. Med Naturvårdsverkets nya metod för att beräkna stammens storlek kan målet följas upp år för år.

En stam som växer snabbt

I augusti 2026 presenterade Naturvårdsverket en ny metod för att beräkna vildsvinsstammens storlek. Enligt beräkningen fanns det under jaktåret 2024/25 omkring 570 000 vildsvin i Sverige innan jakt och annan dödlighet. Efter jakt, trafikolyckor och annan dödlighet återstod omkring 318 000. Naturvårdsverket konstaterar att en mer omfattande jakt tillfälligt bromsade stammens tillväxt kring 2019–2020. Sedan dess har jakten minskat, och stammen har fortsatt att växa. Slutsatsen är tydlig: när jakttrycket minskar växer stammen. En vildsvinssugga kan få en kull på fem till sex kultingar varje år, och stammen kan därför växa mycket snabbt om avskjutningen inte hänger med. Regeringen har själv konstaterat att trafikolyckor, avskjutning och antalet trikinprover tyder på att stammen åter är i en snabb tillväxtfas.

Stora skador för lantbruket

Enligt Sveriges lantbruksuniversitet uppgår vildsvinens skador på jordbruket till omkring en miljard kronor per år. Enligt Lantbrukarnas Riksförbund förstör vildsvinen över 85 000 ton spannmål varje år, dubbelt så mycket som för tio år sedan. Till det kommer skadad vall och betesmark, förstörda potatis- och majsodlingar och skador på maskiner när stenar och jord har vänts upp. För många lantbrukare är det inte bara en ekonomisk förlust. Det är frustrerande att se ett års arbete förstöras på en natt.

Allt fler trafikolyckor

Antalet trafikolyckor med vildsvin har ökat från 6 611 år 2022 till 10 474 år 2025, en ökning med nästan 60 procent. Problemet märks i hela landet. I Uppsala län, som jag företräder, inträffade enligt försäkringsbolaget If 3 766 viltolyckor under 2025. Ett fullvuxet vildsvin kan väga över hundra kilo. En kollision kan leda till svåra personskador och stora kostnader. Det är dessutom jägare som rycker ut för att leta upp och avliva skadade djur, ofta mitt i natten och utan ersättning som motsvarar insatsen.

Hotet från afrikansk svinpest

Hösten 2023 upptäcktes afrikansk svinpest hos vildsvin i Fagersta. Utbrottet kunde stoppas, men det blev en kraftig påminnelse om hur sårbar den svenska grisnäringen är. Sjukdomen sprids i hela Europa. Ju större vildsvinsstam, desto svårare blir det att stoppa ett nytt utbrott. Danmark har byggt ett stängsel längs gränsen mot Tyskland och för en politik för att hålla landet i princip fritt från vildsvin. Våra grannländer har betydligt mindre vildsvinsstammar än Sverige. Det visar att en stor stam inte är ett naturtillstånd vi måste acceptera, utan ett resultat av politiska val.

Motala visar vägen

Motala kommun har visat att lokala initiativ kan göra skillnad. Kommunen betalar 1 000 kronor till jägare för varje vildsvin som levereras till ett lokalt slakteri, upp till två djur per vecka. Djuren ska vara välskjutna, hanteras hygieniskt och vara skjutna med blyfri ammunition. Köttet används sedan i kommunens kök, bland annat i skolor och äldreboenden.

Modellen löser flera problem samtidigt. Jakten blir mer lönsam. Fler vildsvin fälls. Köttet tas tillvara i stället för att grävas ned eller lämnas i skogen. Barn och äldre får ett närproducerat, magert och klimatsmart kött. Slakteriet i Motala vittnar om att antalet vildsvin som levereras har ökat tydligt sedan ersättningen infördes. Även Härryda

kommun har infört samma modell. Fler kommuner bör följa efter. Men det ska inte bero på var man bor om jägarna får ersättning. Regeringen bör därför utreda en statlig ersättning för varje fällt vildsvin som tas till vara, med Motalamodellen som förebild.

Ta vara på köttet

Vildsvinskött är ett av de mest hållbara livsmedel vi har. Ändå når bara en del av det kött som fälls marknaden. Kostnaderna för trikinprov, långa avstånd till vilthanteringsanläggningar och krånglig logistik gör att många jägare avstår från att leverera. Regeringens beslut att förlänga och förstärka ersättningen för analyser av vildsvinskött fram till 2030 gör stor skillnad. Nästa steg är fler vilthanteringsanläggningar, enklare regler för småskalig hantering och fler offentliga kök som efterfrågar vildsvinskött.

Enklare jakt

Jägarna gör en stor insats, ofta ideellt. Regelverket bör göra det lättare, inte svårare, att jaga vildsvin. Lantbrukarnas Riksförbund har föreslagit flera konkreta förenklingar som regeringen bör pröva:

- Skyddsjakt bör kunna bedrivas på hela den drabbade fastigheten, och inte bara i närheten av den skadade grödan.
- Fällor bör kunna användas även för vuxna vildsvin.
- Drönare bör kunna användas för att lokalisera vildsvin vid jakt.

Samtidigt måste utfodringen regleras tydligare. Stora mängder foder som läggs ut för att locka vildsvin kan i stället bidra till att stammen växer. Utfodring med stora mängder foder under växtsäsongen bör begränsas. Åtel som används för att fälla vildsvin är däremot ett viktigt jaktredskap och ska fortsatt vara tillåten.

Samverkan lokalt

Vildsvin håller sig inte till fastighetsgränser. Den åtgärd som enligt Naturvårdsverket har störst långsiktig betydelse är en bättre lokal samverkan mellan markägare, jägare och myndigheter. Naturvårdsverket har föreslagit att länsstyrelserna får i uppdrag att stödja sådan samverkan och att ett särskilt stöd på 15 miljoner kronor per år avsätts under fem år. Regeringen bör utreda hur det förslaget kan genomföras.

Dags för krafttag

Vildsvinen är inte bara ett problem för lantbrukare. De är ett problem för alla som kör bil på landsbygden, för villaägare i tätorternas utkanter och för den svenska livsmedelsförsörjningen. Regeringen har lagt en bra grund, och Motala har visat att det går att vända problemet till en resurs. Nu är det dags att bygga vidare. Halvera stammen. Underlätta jakten. Ta vara på köttet. Landsbygden kan inte vänta.

Mikael Oscarsson (KD)